

Ca n'Aguilera de la Costa

Òdena

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Camí de ca n'Aguilera de la Costa
Emplaçament A la falda del puig d'Aguilera

Coordenades:

Latitud: 41.6078
Longitud: 1.66402
UTM Est (X): 388679
UTM Nord (Y): 4607094

Classificació

Número de fitxa 08143 - 94
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08142A013000230000HR
Fitxes associades:
[Raval d'Aguilera](#)
Autoria de la fitxa Josep-Vicenç Mestre i Casanova
Data de registre de la fitxa: dc., 09/10/2013 - 02:00

Descripció

Masia de planta regular orientada a llevant, amb coberta a dos vessants de teula ceràmica tipus aràbiga amb carener perpendicular a la façana principal. La façana de tramuntana limita amb el camí d'accés i la façana de migjorn amb el tercer pati descrit.

El pati de llevant queda limitat pel volum de la casa i el barri de tancament, i el de ponent queda limitat per la façanes de la casa i diferents annexos adossats al mur de tancament perimetral. Entre aquests annexos cal distingir el cobert, de factura més antiga i situat a la cantonada nord-oest del conjunt, i l'antic celler. Els altres dos cossos que tanquen aquest pati són de factura contemporània i tipologia molt diversa. El tercer pati queda limitat per la casa a la banda nord, per dues edificacions de factura contemporània a la banda est i oest, i per un tram del mur de tancament a la banda sud.

L'antiga masia és construïda amb paredat irregular i mostra alguna zona revestida amb arrebossat. Les dues façanes principals presenten poques obertures, de petita dimensió i característiques constructives simples. L'antic cos que tanca la cantonada nord-oest del pati de ponent, disposa de coberta de teula ceràmica a dos vessants, amb accés directe des de l'exterior a través d'una porta situada al mur de façana. S'observa que les tres edificacions situades a migjorn de la casa corresponen als cossos de factura més recent. La part més primitiva del conjunt ocuparia la zona de tramuntana del nucli, coincidint amb el vessant nord de la casa i l'existència de l'antic celler i el cobert situat a la cantonada nord-oest del clos. Durant el segle XVIII, la masia medieval es va ampliar cap a migjorn, constituint un sol volum construït. La planimetria de l'any 1914 mostra el recinte tancat de planta allargassada, on la façana de migjorn de la nova masia coincidiria amb el límit del clos del conjunt i el mas disposaria tan sols de dos patis interiors: el de llevant i el de ponent. Durant el segle XX es construiran els nous annexos situats a la banda sud de la casa, ampliant el recinte murat i constituint el tercer pati interior a la banda de migjorn.

Observacions:

Descripció extreta de la fitxa de l' Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental d'Òdena, Diputació de Barcelona, Servei del Patrimoni Local i Ajuntament d'Òdena. Barcelona, 2013.

Història

Segons Xavier Jorba, "està documentat des del segle XI. El mas limitava al nord amb la vall de Sant Bernabé, a l'oest amb el torrent de Sant Bernabé i el de Corderes -actualment torrent del Raval d'Aguilera- i al sud amb l'anomenada vall dels Aldorrells. La ubicació del mas responia al fet que els Aguilera formaven part dels primers repobladors de la Conca d'Òdena: establiment de l'habitatge en una zona isolada, amb un relleu més o menys trencat, amb prou aigua (Font de l'Aguilera, torrents de Llobetes i de Corderes), amb boscos al costat de l'habitatge (serra d'Aguilera) i proper a la fortificació d'Òdena.

El topònim d'Aguilera ja apareix en els documents de l'any 1067. El mas Aguilera des del segle XI fins al present, es manté en possessió de la mateixa família

Segons l'autor, amb la crisi demogràfica del segle XIV, el mas Aguilera sortirà més enfortit i això es veurà reflectit en la política d'absorció de masos rònecs que efectuarà al llarg dels segles XV i XVI, i que constituirà la base d'una unitat d'explotació molt més gran que aquella de què disposava abans de la gran pesta. Establiments de terres i masos i annexions de masos rònecs faran possible aquesta propietat. Segons un capbreu del 1535, la seva extensió era de 50 jornals de llaurada de mules, a més de la serra d'Aguilera i de tres peces de terra de 5 jornals, i tenia aplevats quatre masos rònecs: mas Mercadal, incorporat l'any 1479, mas Corderes, comprat l'any 1483, i els masos Cardona i Gavarró, comprats l'any 1515. Ara bé, la política matrimonial que portarà a terme la família Aguilera

serà l'aspecte més destacable pel que fa a les conseqüències que tindrà sobre el matrimoni.

A principis del segle XVI, se suposa l'any 1519, es va iniciar una guerra privada o bandositat entre els Aguilera i el Grau del mas Guarro, conegut actualment com a mas Brunet d'Òdena. La bandositat o guerra privada entre individus de qualsevol condició social, també podia designar el conjunt de seguidors i efectius estables o eventuais d'un bàndol. Els bàndols es formaven segons afinitats familiars o feudo-vasallàtiques ben precises, encara que el nombre dels adherents podia incrementar-se amb el clientelisme o el reclutament de partides armades. Podien ser causades per conflictes d'herència, per buscar avantatges personals, per satisfer l'honor de la família, per plets, o per la discussió dels nous equilibris locals de poder".

Segons Jorba, "la bandositat entre ambdues famílies s'inicia per la possessió del domini útil d'uns masos rònecs. L'enfrontament va sorgir per l'establiment emfitèutic d'uns masos per part del tresorer del duc de Cardona als Aguilera, quan en aquells moments els Guarro tenien aquest masos arrendats i aspiraven a posseir amb el temps el seu domini útil o establiment. Els Guarro iniciaren la guerra o bandositat, i després d'haver intentat diverses treves, finalment el març de 1525, a instàncies del procurador del duc de Cardona i amb la intenció d'estrancar la cadena de solidaritats familiars i particulars que multiplicava els greuges individuals, s'obligarà els caps visibles dels dos bàndols a signar treves definitives per acabar amb la pràctica d'aquesta violència privada. La violència entre les dues famílies finalitzarà amb la signatura de les treves l'any 1525, però la repercussió social haurà afectat negativament els Grau del mas Guarro més que no pas els Aguilera, que mantindran la seva posició folgada i influent dins de la societat pagesa del terme d'Òdena. L'any 1748 el mas s'amplia amb tot un cos d'habitatge per la part de migdia, el qual queda annexat a l'habitatge d'origen medieval".

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental d'Òdena, Diputació de Barcelona, Servei del Patrimoni Local i Ajuntament d'Òdena. Barcelona, 2013.

JORBA i SERRA, Xavier (2011) Òdena, segles XVI i XVII. Parnass Edicions, Barcelona

